

Vrátit Krista a jeho Slovo zpět do našeho středu

Pouť kněží a jáhnů litoměřické diecéze za vlastní posvěcení. Doksany 10. října 2024

Neznám vás. Vy neznáte mě, nebo mě alespoň neznáte moc dobře. Neznám vás... není to tak úplně pravda. Trochu vás znám. S Monsignorem Stanislavem Příbylem jsem se setkal před čtvrt stoletím na Svaté Hoře, když byl provinciálem redemptoristů. Daroval mi nádhernou barokní monstranci, kterou používáme při slavnostech. Doufám, že na ni už zapomněl a nebude mě žádat, abych ji vrátil zpět. Také vaše diecéze nám zapůjčila několik pokladů ze svých půd. Je dobře, že každá diecéze přispěla k tomu, aby se náš klášter stal posvátným prostorem, který napomáhá modlitbě, protože modlitba mnichů nese církev celé naší země. Zním dobře otce Jiřího Smolka. Myslím si, že to byl právě on, kdo vašemu biskupovi pošeptal mé jméno. A ejhle, jsem tady. O čem chci hovořit?

Jsem mnich a nic víc než mnich. Neumím mluvit o ničem jiném než o mnišském životě. Jak by vás to jen mohlo zajímat!? Nemám žádné zkušenosti se službou v diecézi. S farností jsem se rozešel před padesáti lety, když jsem na konci svého mládí nechal svou víru vyhasnout. Pán mi ji však vrátil. Přivedl mě do kláštera a neustále mě nabádal, abych ho neopouštěl. Odešel jsem až tehdy, když jsem opustil rovnou i Francii a přišel sem, do země české, kterou mám teď rád ještě více než svou rodnou zemi. Čím se budeme zabírat, já mnich a vy údy této skromné církve, která představuje vaši diecézi, jejíž hlavou je Kristus, reprezentovaný biskupem?

Nepřipravil jsem si dlouhou přednášku. Neznám vás. Když jsem psal tento text, neměl jsem před sebou vaše tváře. Dnes jste tady. Na papír jsem si napsal několik myšlenek, které bych vám teď chtěl nabídnout. Rád bych pak naslouchal vašim reakcím, následně můžeme diskutovat. Asi trochu poškrábu náš krásný český jazyk, ale snad si budeme rozumět. Duch vane, kudy chce.

Tři záchytné body

Zvěstovat evangelium, jako církev, ve světě, jaký je... Naše povídání se bude točit kolem těchto tří témat: evangelium, církev a svět, ve kterém žijeme. Tři témata namísto jednoho nebo dvou. Proč zrovna tři? Protože Bůh je Trojice. Protože pro svatého Pavla je člověk: duch, duše a tělo:

Sám Bůh pokoje kéž vás dokonale posvěť. Ať si uchováte ducha neporušeného a duši i tělo neposkvrněné pro příchod našeho Pána Ježíše Krista. (1 Sol 5,23; srov. 1 Kor 2,13-3,3).

Toto přání svatého Pavla vyjadřuje to, co všichni hledáme v tento den ústraní. Proč jsem zvolil tři témata? Je vždy snazší udržet v rovnováze stůl se třemi nohama než stůl, který má dvě nebo dokonce jen jednu nohu. Když mezi sebou diskutujete o nějaké otázce a je pro vás těžké najít shodu, je to mnohdy proto, že jste se rozdělili na dvě strany, mohli bychom to nazvat „binární opozicí“: biskup nebo kněží, farář nebo farníci, duchovní nebo laici, víra nebo rozum, inteligence nebo city, pro Františka nebo pro Benedikta, tradicionalisté nebo progresisté. Často je to třetí element, který otevírá dveře k jednotě, o kterou usilujeme: biskup a kněží ve službě Kristu, farář a farníci v úsilí o křesťanský život zaměřený na misie, duchovní a laici ve světle svého křtu, víra a rozum k plnému uskutečnění lidské osoby atd.

Svatý Benedikt definuje cenobitské mnichy jako "ty, kteří žijí společně v klášteře a bojují pod Řeholí a opatem" (RB kap. 1). Dále vyjmenovává tři prvky: komunita, Řehole a opat. Komunita a opat

se musí řídit Řeholí; Řehole není nic víc než mrtvý text, jestliže není žita konkrétní komunitou a vyučována konkrétním opatem. Komunita je tělo, "malá církev", jak říkají Cisterciácko-trapistické konstituce, s hlavou, Kristem, kterého představuje opat. Opat není hlavou kláštera, biskup není hlavou diecéze, farář není hlavou farnosti: je to Kristus, kterého představuje opat, biskup nebo farář. Pokud moji bratři zapomenou, když od nich něco žádám, že Kristus je mezi nimi a mnou – nade mnou a nad nimi – a pokud já zapomenu, když je o něco žádám, že nejsem nic víc než jen Kristův služebník, pak z toho nemůže vzejít nic dobrého. Jakou odpovědnost nese ten, komu byla svěřena služba autority! Jaká je zodpovědnost těch, kteří jsou této autoritě podřízeni!

V Řeholi, svatý Benedikt vkládá mezi bratry a opata jako třetí prvek zcela konkrétní postoj, který se obtížně uplatňuje v každodenním životě, mohli bychom jej shrnout do dvou slov: rada a upřímnost. Rada umožňuje tomu, kdo má autoritu, naslouchat názorům druhých a snad i slyšet prostřednictvím těchto názorů – a to i od těch nejmladších –, co mu našeptává Duch; upřímnost, neboť svatý Benedikt ukládá mnichům povinnost s úctou svému opatovi říkat, co je nad jejich síly nebo čemu nerozumějí. Tento přístup rady a upřímnosti může stejně tak napomáhat vyrovnanému chodu diecéze. To je ten třetí prvek, který nám umožňuje slyšet, co Duch svatý našeptává biskupovi a kněžím, faráři a jeho farníkům.

Jaký je rozdíl mezi silnou autoritou a silným charakterem? Silný charakter drtí ostatní. Silná autorita jim umožňuje růst (to je ostatně kořenem slova auctoritas). Jak najít rovnováhu? Ten, kdo má autoritu, musí být schopen naslouchat radám a kritice, aniž by přitom ztratil stabilitu. Kde tuto sílu nalézt? Ve víře, že Mistrem je Kristus! Věřím, že Kristus naučí mé bratry s postupem let tomu, co já nejsem schopen jim zprostředkovat. Pokud tuto důvěru ztratím, nechám se pohltit úzkostí. Svatý Benedikt varuje opata před přílišnými obavami.

Rytmus tří usnadňuje vyvažování. Také v hudbě: valčík na tři doby má dech, který hudbě na dvě doby chybí. Unáší nás na křídlech větru. Je však pravda, že už je to hodně dlouho, co jsem naposledy tančil. Hudba se nepochybně změnila!

Modlitba, slova a soucit

Co dnes společného prožijeme? Tři body: modlitba, slovo a soucit. Objasním, co tím myslím. Modlíme se za hlubší zakořenění v našem povolání diecézních kněží, řeholníků, mnicha nebo biskupa. Hovoříme, vyměňujeme si názory, abychom obohatili náš bezpochyby trochu odlišný pohled, který máme na evangelium, církev a svět, v němž žijeme. Sdílíme se, abychom byli v církvi jednotnější, a tedy otevřenější Kristovým darům. A konečně, učíme se soucitu. Mít soucit znamená vnímat s dostatečnou silou to, co prožívá ten druhý; abychom mu dokázali porozumět, musíme vstoupit do jeho vlastní logiky, a tak vytvořit pouta společenství. Soucit je eminentním plodem naší modlitby, jedině Kristus může dát našim vztahům stabilitu a plodnost. Soucit je plodem naší výměny názorů – slov a naslouchání; Kristus nikdy nevyřeší všechno: nechává nám určitou cestu, kterou musíme ujít, k němu i k těm druhým. Nemodlíme se každý ve svém koutě, se srdcem plným hluboké záště, která nás jen rozděluje. Nemůžeme čekat na jednotu jako na zázrak, aniž bychom pro to něco dělali. Je to naše teologální víra, živěná modlitbou, která oživuje naše setkávání a ovlivňuje naše sdílení. Naslouchání Božímu slovu obohacuje a očišťuje náš vztah s Kristem, stejně jako naše vzájemné vztahy.

Víte, že v evangeliích je náš Pán na své učedníky přísný jen tehdy, když jim chybí víra. Matouš v 8. kapitole svého evangelia popisuje, jak Ježíš uzdravil malomocného, pak setníkovo dítě, Petrovu tchyni, a nakonec řadu lidí posedlých demony. Tlačen davem nastupuje s učedníky na loď a vyčerpáním, jak jinak, usíná. Přichází bouře, bouře světa zmítajícího se v krizi, kdysi stejně jako nyní. Učedníci

panikaři. Stejně jako my dnes: „Pane, zachraň nás! Hyneme!“ Vzpomeňte si na žalm 11: „Pomoz, Hospodine, zbožných ubývá!“ Probouzí se a říká jim: „Proč se bojíte, malověrní?“ (Mt 8,26).

Až se budeme loučit, nepochybuji, že po tomto naše setkání, společné modlitbě, rozhovorech a sdílení, si budeme lépe rozumět, budeme odcházet posílení. Silní jeho silou. A bezpochyby o něco zranitelnější: vědomi si svých slabostí, méně si jistí našimi lidskými jistotami, otevřenější na výzvy Radostné zvěsti. Právě tato zranitelnost nás činí schopnými přijmout Boží sílu:

„Ale on mi řekl: „*Stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projeví ve slabosti.*“ Velmi rád se tedy budu chlubit spíše svými slabostmi, aby na mně spočinula Kristova moc. (...) Neboť když jsem slabý, právě tehdy jsem silný“ (2 Kor 12, 9-10).

Nejedná se vůbec o chválu slabosti. Je to zjevení, odhalení Pavlovy zkušenosti, který pochopil, že toto je cesta k přijetí *Kristovy moci*. Ztrácím své lidské jistoty, abych uvolnil místo síle, která přichází shůry, abych se znovu narodil, jak to Pán navrhl Nikodémovi (Jan 3,3-5).

Zakořenění v Božím slově

Znám dobře svou komunitu a mnišský život. Pokusím se porovnat, vidět jako v zrcadle, svou zkušenost mnicha a opata s tím, co si představuji jako život v diecézi. To, co si představuji... nemusí to nutně odpovídat skutečnosti!

V Novém Dvoře se snaží sloužit Pánu společně několik generací, někdy dochází ke konfliktům. Co s nimi máme dělat?

V Novém Dvoře se snažíme udržovat živou tradici, která je téměř stejně tak stará jako církev sama, a to ve světě, který se mění nadzvukovou rychlostí. Jak udržet krok a naplnit naše povolání?

V Novém Dvoře žijeme podle evangelia. Kéž by! Ještě jsme tak daleko nedospěli.... Světlo evangelia musí ozařovat náš každodenní život, naše činnosti i naše touhy.

Několik slov ke každému z těchto tří bodů, a pak se pustíme do diskuse.

V Novém Dvoře se snaží sloužit Pánu společně několik generací, někdy dochází ke konfliktům. Co s nimi máme dělat?

V klášteře žijí bratři zakladatelé a ti, kteří se připojili až po založení. Komunitu tvoří Francouzi (dva bratři) a Slované (Češi, Slováci, Poláci, Chorvati), tito všichni mají společný jazyk – češtinu, kterou více či méně dobře ovládají. Nejstaršímu z nich je přes osmdesát let a nejmladšímu dvaadvacet. Někteří jsou intelektuálové, jiní manuálně zruční, někdo je z města, jiný z venkova... Komunitu tvoří opat, který má autoritu, jež musí uplatňovat, a bratři, kteří ne vždy jsou až tak horliví v poslušnosti. Zažíváme napětí spojené s ekonomickou činností – v současné době dosti tíživé – a povinností naší služby: božské officium, *lectio* a modlitba. Opatstvím rezonují slabosti jednotlivců a komunitní život, který podpírá a obrušuje bratry, kteří spolu žijí a narážejí na sebe. Jak to všechno drží pohromadě? Nevím. Řekl bych, že je to každodenní zázrak. Dovedu si představit, že také v diecézi jsou přítomny podobně nesourodé prvky. Jak se s nimi vyrovnáváte? Jak může Kristus nastolit jednotu a jaké záminky používá „Ten, který rozděljuje“ – Diabolos – k oslabení této jednoty? Boží slovo je určeno všem, bez ohledu na to, jaké je či povolání, tak tomu je od počátku. Boží slovo působí, když se jej snažíme vtělit do života každého z nás.

V Novém Dvoře se snažíme udržovat živou tradici, která je téměř stejně tak stará jako církev sama, a to ve světě, který se mění nadzvukovou rychlostí. Jak udržet krok a naplnit naše povolání?

Použijeme-li hledisko dvou stran – vytvoříme-li protiklady –, můžeme uvést dva možné pohledy na dnešní svět: jeden, který je omámený pokrokem, a druhý, který je vyděšen antropologickou destrukcí, kterou tento pokrok vyvolává. Vše se zdá být zpochybněno: otcovství, mateřství, pohlaví muže a ženy, autorita. Mladí lidé už nemají vztahy mezi sebou, se svými rodiči, ale jen se svými smartphony. Pornografie je pohromou, která se týká nás všech. Předepisování antidepresiv a psychotropních léků se v poslední době znepokojivě zvýšilo. Tyto dva pohledy, každý ze svého úhlu, mají něco do sebe. Co je tím třetím prvkem, který nám umožní překonat protiklad dvou stran a najít rovnováhu ve vztahu církve ke světu, jak je popsán v evangeliu?

Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne ten, který dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí (Jan 14,27).

Mohou to být nároky našeho křtu a našeho vlastního povolání v tomto světě, které nám umožní dosáhnout jednoty, po níž toužíme? Jak se spoléhat na Krista, abychom mohli čelit úkolům, které nás čekají, a obtížím, se kterými se v dnešním světě potýkáme? Nemůžeme se přeci tvářit, že se nic neděje, být jako pštrosi, kteří schovávají hlavu do písku, když se blíží nebezpečí!

Mám být konkrétnější? Rozhodně nechci, abyste nabyli dojmu, že mám ten správný recept nebo že jsem vám přišel radit! Řekl jsem, že evangelium má také za úkol rozjasňovat naše touhy. Může časté užívání Božího slova posílit naši touhu po svatosti? Stát se malými světci... Svatost skrytá ve slupce obyčejných lidí, kterými jsme, skrytá před zraky druhých. Svátí balancující na laně, vědí o možnosti pádu, a proto se pevně drží té Ruky, která je vede a chrání, aby nepadli. Svátí, kteří bojují, tiše, bez chuti, svátí, kteří vědí, jak moc jsou milováni, a to stačí!

Nemohlo by nejsilnější pravidlo mnišské *Řehole* – Nedávat přednost ničemu před Kristovou láskou – vystihnout i směřování života každého z vás?

Závěr, Panna

Na Svatou Horu jsem se vrátil koncem srpna. Nebyl jsem tam od své první návštěvy. Mnich se ze svého kláštera příliš nevzdaluje, leda aby odpověděl na laskavé pozvání. A ani to se neděje příliš často! Doprovázel mě nově zvolený opat bratří trapistů. Chystali jsme navštívit naše sestry trapistky v klášteře Naší Paní nad Vltavou. Tento opat a jeho bratři vedou mnišský život v asijské zemi, kde je víra potlačována, jako tomu bylo u nás v letech 1948-1989. Nejen víra, ale i lidské životy. Když víra slábne, těžko se dýchá; dusíme se. Pokud se nám nepodaří udržet víru živou v naší postmoderní Evropě, jejíž vývoj nás mate, naši současníci se zadusí. Většina z nich si to neuvědomuje. Došli jsme pěšky až k bazilice. Byla tam Panna Maria. Chvilku jsme se modlili – čekali nás a čas běžel – pak jsme se vrátili k autu, abychom pokračovali v cestě. Náš život se skládá z vyprahlých cest, na kterých nemáme právo se zastavovat. Musíme jít neustále dál. Pokud nevíme, jak nabrat sílu, kde ji načerpat, neznáme její zdroj, riskujeme, že ztratíme odvahu.

Kéž je naše modlitba, naše sdílení a naše dnešní setkání jako oáza na poušti naší vytrvalosti. I proto jsem dnes do Doksan přijel.

Nyní můžete reagovat, vyjádřit svůj názor. Rád odpovím na vaše otázky.

Dom Samuel, novodvorský opat